

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

30. Xauerius pugnam contra spem omnem suadet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

uocatoriâ syngrophâ, cuius sat scio cothurnus thrasonicus risum nobis meritò mouerit, sed iis regibus familiaris est. *Sunt* verò hæc epistolæ verba [Baiaius Soora cuius summum est decus, vasis clausum aureis, circumferre Alaradhi risû Soldani, fragrantissimi sanctæ domus Mechæ candelabri, Regis Acennorum, & vtriusque continentis; scire te volo, vt tuis literis Rex tuus idem sciat, me in hoc mari animum laxantem, rugitu meo formidando arcem istam terrere, atque consternare; me velit, nolit, in eo piscari, & hæsurum quamdiû mihi lubitum fuerit. Cuius rei testem appello terram, & quæ illam incolunt nationes, cunctaque elementa, ipsûmque ad eò lunæ cœlum, quibus voce meâ edico regem tuum subiugatum, & victum, fama que amissâ inglorium, deiecta humique raptata illius signa, nunquam in posterum excitanda, nisi fortè clementi eiusdem venia, cuius victoria hæc parata est robore, per quam regis mei pedibus subiecta regis tui ceruice, eius in posterum dedititum, clientem, & mancipium effeci. Quod tute ipsemet vt fateare verum esse, hinc ego te vbi constiti, inuito, & pronoco, si quid tibi animi superest ad fulciendam regis tui causam.] Has insipientis Saraceni minas à miseris piscatoribus perlatas, & ducum ipsius munitas chirographo, legit suis Mellus in arce præfectis. Hi risu, & sannis explodunt, haud tamen æquali animorum confidentiâ, vt linguarum, in admittendâ prouocatione: quibus enim prodire in pugnam potuissent, incensis nauibus, tantum non obfessos se videbant; consultantibus nihilo segnius quid potissimum deceret, Beatus Pater superuenit, ad S. Mariæ de Monte sacris operatus. Gaudere omnes illius aduentu, Mellus præcipuè, dare illi legendsas barbari literas, rogare quid ipse sentiret.

30
Xaverius
pugnam contra
spem omnem
suadet.

30. At is animo in Deum, oculis in eos cõiectis, alia omnia quàm quæ sensurus putabatur, respondit. Probrum id esse minime tolerandum; ex eo in Deum plus dedecoris redire, quàm contemptus in Regem, si dissimularetur iniuria, quid non ausuros de cætero Saracenos, terriculis suis non armis victoriam adeptos? Rem tracturam exemplum in alios pessimum, regemque Acennorum si ferret impune quoddam eius initium fecisset, sequaces habiturum: intelligerent impij potentiores esse Christianos Deo suo, quàm ferocia, & armis barbaros; admittendam esse prouocationem, & in pugnam eundum. At quibus nauibus (subdit Mellus) si præter nauium cadauera quatuor quassa, & lacera nullæ sint; illique compingendis & interpolandis, alterum tantum opus sit temporis, vt in nouis condendis? ad hæc quatuor nostræ aduersus hostiles, sexaginta: imò infert Xaverius; & sint etiam mille, Deum quantis nauibus opponis: annò hæc eius expeditio est: huic ipse scilicet & auctor, & causa, opitulator non aderit, si eius sacramento, & nomine in eâ militemus? quæ haud aliter ex eo audita, quàm Deo dictante mandata, & quid fieri vellet, ac facere, per interpretem suum edicente, quare ausus nemo in contrarium hiscere; alacres vniuersi Præfectum sequi naualia inspecturum. Illic præter celocem exiguam residua iacebant nauigia omnino

ninò septem, sed vetustate hiantia, & igni quàm mari aptiora. Acci-
tur tamen Odoardus Barretus Classis regie procurator, iubetur eas
naues sarcire, reficere, munire, ad prælium expedire; at is iurat sibi
& stupam, & telam & clauos, & omnia deesse, quæ contestatio, res-
ponfionem omnem eripuit reliquis, concidebátque totum negotium,
cùm inter alios nobiles, septem circa se conspicatus Xauerius, præfe-
ctos, & dominos nauium, ardore insolito prensare, amplecti, ro-
gare seorsim singulos, singulis nauium instaurandis adiicerent ani-
mum; suam cuique illorum assignare, tua hæc erit, inquiens, & hæc
tua, aliaque deniceps aliis, nec fuit qui sancto, seu Deo potiùs per
eum suadenti negare aliquid sustineret; ità suum quisque nauigium
centenis operis diebus haud plus quinque restitunt, & quique na-
ues, cum parua celoce, ad certamen, & mare, probè instructas repræ-
sentant. Centum octoginta ex omni militum numero mente manùque
promptos secernit Mellus, quos octo attribuit ducibus: classi Franciscum
Dezam cognatum præficit. Restabat quid Xauerio agendum; Fixum
enim sibi profitebatur eum classe exire, quo eius consilio erectus miles
certam augurabatur victoriam, cùm ignorare vix posset, aduersus Bada-
gas illum pro exercitu integro fuisse: Sed obstabant ciues tantoperè, vt
secessionem minarentur in alias oras, vrbe direptioni hostium derelicta,
si eam deseruisset sanctus pater. Post multam itaque altercationem, Ma-
lacæ adiudicatus est, hæreret illic futurus auxilio ciuibus suâ præfentiâ;
suis verò ad Deum precibus vires pugnantibus additurus. Affatus est
milites pridie quàm portu soluerent, de gloriâ quam Deo partum ibant,
de præmio quo erant vtrimque decorandi, seu mortem oppeterent, seu
vitâ superstitè pugnassent; dixitque tam scitè ac fortiter ad mouendos
Christianæ laudis, & militaris gloriæ spiritus, vt omnes subito magni
animi impetu, iunctisque vocibus nobile iurarent, pulchrùmque iufu-
randum ad vltimam vsque sui sanguinis stillam pugnuros. Quæ gene-
rositas religiosi consensus Xauerio, Prætori, & ciuibus multas præ gau-
dio lachrymas exciuit.

31. Verùm enim verò breuis hæc ostentatio roboris, & alacritatis, in
mærorem, & pusillitatem mox desciiuit. Adeò pronum, & volubile est
in opposita vulgus, & momentis leuissimis in contraria inclinant, quos
magis impetus quàm ratio incitat. In procinctu stabat, paruus sed ani-
mosus exercitus, effusum in litus populum salutabat, ex B. Deiparæ de
monte Xauerius poscebat à Deo victoriam, cum remorum tractu vix
decimo velut primâ in acie immissa in mare Dezæ Prætoris, & vento, &
scopulis intacta, solutis compagibus profundo sorbetur. Hinc nautarum
tristis & miserabilior ciuium, diuerso ex dolore, sed vna ex naufragan-
tium simul animorum abiectio clamor. Ad opem accurritur, subdu-
cuntur demersi, nemo in fundo hæret. Inde philosopha plebs; ariolari
pro suo ingenio; notare factum ex euentu, stoliditatem suam arguere,
quòd se tam facilem P. Francisco, & Mello præbuisset, qui fortè magis

O 3 confidentes

31
Disturbatur
consilium in-
felici casu
volubile.